

Statsminister

Odvar Nordli

HILSEN FRA REGJERINGEN VED ANSA'S ARSMØTE 19. AUGUST 1976

Det er en glede for meg å bringe en hilsen fra Regjeringen ved dette representantskapsmøtet i ANSA.

I de senere år har Regjeringen lagt fram flere viktige undervisningspolitiske dokumenter for Stortinget, og Stortinget har sluttet seg til de prinsipper som er lagt fram.

Jeg vil gjerne si noen ord om enkelte sider av under-

- 2 -

visningspolitikken som har tilknytning til studenter i utlandet.

Norske studenter i utlandet er ikke noe nytt fenomen i etterkrigstiden.

Før vi fikk våre egne universitet og høyskoler bygd ut med en stor og variert fagkrets, var vi avhengige av at de norske studenter fikk sin utdanning utenlands.

Vårt mål i dag er at vi i Norge i løpet av 1980-årene skal skaffe en studieplass for alle som ønsker det, og som tilfredsstillende nødvendige kvalifikasjonskrav. Men vi kan nok ikke skaffe alle plass i den studieretning eller ved den institusjon de ønsker, fordi enkelte steder er mer populære blant studentene enn andre.

Vi er også i ferd med å bygge ut voksenopplæringen,

og andre muligheter for "livslang læring".

I et samfunn med en så høy velstand som Norge, og med en så sterk utjamning av velstanden, blir det en stor etter-spørse! fra ungdommen etter utdanning. Og vårt moderne, kompliserte samfunn trenger mange med høy utdanning.

En viktig oppgave i undervisningspolitikken er å skape den beste balanse mellom enkeltmenneskenes samlede ønsker om utdanning, og samfunnets behov for, og muligheter til å gjøre bruk av, denne utdanningen.

De mange ungdommer som i etterkrigstiden har søkt til utlandet for sin utdanning, særlig innenfor tekniske, medisinske og økonomiske fag, har på den måten fått realisert sitt ønske om utdanning og yrke. I myndighetenes øyne har

dette gitt en kjærkommen tilvekst i undervisningskapasiteten.

Det har vært av stor verdi for Norge at så mange land har åpnet sine høyere læresteder for norske studenter. Jeg vil gjerne gi uttrykk for norske myndigheters takknemlighet for det.

Jeg vil imidlertid gjerne anlegge også et noe annet syn på spørsmålet om høyere utdanning for nordmenn i utlandet. Det er i dag i de fleste fag og yrker en betydelig utveksling mellom landene av informasjon, kunnskap, litteratur m.v. Jeg ville tro at norske universitet og høyskoler gjennomgående er godt å jour med nye internasjonale tendenser innen sine fag. Men likevel, det gjenstår det grunnleggende forhold at Norge er et meget lite land i det teknisk-faglige internasjonale miljø. Vår geografiske beliggenhet kan vi

ikke gjøre noe ved, men vi bør kanskje vurdere nærmere om vi har vært flinke nok til å bygge ut våre informasjonskanaler til utlandet. Som et lite land har vi et mye sterkere behov for internasjonale kontakter enn de større land som har råd til å være seg sjøl nok.

Jeg vil gjerne anlegge dette syn på studier i utlandet at det er viktig for våre fagmiljøer at et antall nordmenn får sin høyere utdanning i utlandet. Vi får her et innslag av folk i vårt yrkesliv som har sin faglige skolering i andre miljø enn der hvor hovedtyngden av våre yrkesutøvere kommer fra. De har en mulighet til å bringe med seg impulser fra andre miljøer. Disse miljøer er kanskje bedre enn våre egne, men slett ikke alltid. Likevel vil det være et kjærkomment og viktig innslag å få inn folk i våre hjemlige spesialistyrker som bringer med seg impulser fra andre fagmiljøer enn våre.

I praksis har det vel ofte vært slik at de nordmenn som studerer i utlandet er de som ikke nådde opp i den knivskarpe konkurransen om plass i tilsvarende studium i Norge. Det er vel forholdsvis få som heller søker seg til utlandet enn til norske læresteder. Dette skyldes vel bl.a. økonomien.

Jeg vil gjerne at vi skal drøfte dette spørsmål nærmere, også ut fra den synsvinkel at det er et ønskelig innslag i norsk utdanningspolitikk å sikre seg at et visst antall nordmenn får høve til å studere i utlandet.

I noen grad er dette allerede erkjent ved at Statens lånekasse også gir lån og stipend ved studier i utlandet. Lånekassens ytelser er større pr. student i utlandet enn i Norge, ~~så man kan også si at det offentlige i noen grad har tatt konsekvensen av at det er ønskelig å gjennomføre en slik~~

ordning.

Det har nylig i dansk presse vært reist spørsmålet om norske studenter i Danmark kan sies å snylte på det danske undervisningsvesen, og at de kanskje utelukker enkelte danske studenter som det nå ikke er plass til.

Vi må selvsagt fra norsk side respektere andre lands ønske om å reservere sine studieplasser for egen ungdom. Det kan vi ikke kritisere noen for.

Når vi anser det ønskelig at nordmenn får adgang til utenlandske læresteder, bør dette helst skje på gjensidighetsbasis ved en utveksling landene imellom.

Ved noen av våre høgskoler og universitet er dette innarbeidet, og enkelte nokså faste forbindelser er etablert med andre land.

Men jeg tror det er sannsynlig å måtte regne med en

tendens med flere norske studenter utenlands, enn utenlandske til Norge.

Dette må vi i så fall ta konsekvensen av. Hvis vi først ønsker at enkelte norske studenter skal få sin opplæring utenlands, og hvis vi derved påfører vertslandet utgifter eller andre ulemper, må vi kanskje være beredt til å vurdere hvordan vi kan gi vertslandet en kompensasjon.

Når jeg her har betont behovet for å få et innslag av impulser og erfaring fra andre land, mener jeg ikke at vi jevnt over mangler et akseptabelt faglig nivå i Norge. Studenter som reiser ut, kan ha en trygg forvisning om at de kommer fra et samfunn med en solid sosial standard, en utdanningsstandard som vi kan være tilfreds med i internasjonal

sammenlikning. Dere skal også vite at dere bringer med preg av en samfunnsform som de skandinaviske land har skapt, og som er en verdifull samfunnsform.

Det moderne industrialiserte velferdssamfunnet gir en så stor avkastning at våre samlede inntekter er meget høye. Gjennom de ulike sider av vår sosialpolitikk og andre former for omfordeling av inntekter kan vi løse de fleste fordelingsproblemene i samfunnet.

Men det er andre problemer knyttet til selve arbeids- og produksjonsprosessen, der hvor vi skaper den høye velstanden vår. Det moderne kompliserte samfunnet trenger et betydelig større antall høyt kvalifiserte eksperter enn våre tidligere samfunn. Vi kan på den måten tilby en stor del av ungdommen en høy utdanning, og senere et utfordrende interessant arbeid. For

størstedelen av dem som er så heldige å ha samfunnets høyeste utdanning er ikke arbeidet en monoton ensformig prosess, men en daglig utfordring av menneskelige evner og fantasi. Arbeidet er ikke bare en måte å tjene inntekter på, det gir også en personlig utfordring og en personlig tilfredsstillelse.

En motpost til dette er at mange av arbeidsprosessene i selve produksjonen har mistet mye av sitt gamle, individuelle, mer håndverksbetonte preg, og er blitt rutinepreget.

Vi kan regulere arbeidsforholdene på den måte at vi gjør arbeidsplassene mindre farefulle, med færre fysiske og psykiske ulemper. Vi har evnet å korte arbeidstiden. Vi er også i ferd med å innføre demokratiet i arbeidslivet. Disse ting er med på å skulle gjøre arbeidet mer inspirerende og

verdifulle, og med færre ulemper.

Men vi står likevel tilbake med et meget stort antall gjennomrasjonaliserte arbeidsprosesser hvor den enkeltes arbeidsoperasjon er monoton, enkel og i seg selv lite inspirerende.

Når jeg i dag trekker fram dette forhold er det ikke for å formane norske studenter i utlandet til erkjennelse og takknemlighet. Det er for å markere et viktig trekk ved samfunnet vårt som det for meg er naturlig å understreke når jeg har høve til å møte denne forsamling.

Det er meg ellers en glede å si at Kirke- og undervisningsdepartementet og andre myndigheter som er ANSA's kontakter og ofte også motparter, gir en positiv karakteristikk av denne organisasjonen og dens arbeidsformer. Det er gledelig å konstatere at vi står overfor en organisasjon som har vist be-

tydelig ansvarsfølelse, realisme i sine krav, og som samtidig løser oppgaver etter eget initiativ.

En ansvarsbevisst organisasjon som ANSA gjør en viktig jobb også ved at den er med på å gi publikum et inntrykk av at studenter og studentorganisasjoner er ansvarsbevisste, dyktige ungdommer som med alvor og interesse engasjerer seg i sitt arbeid, og er seg både sine retter og plikter bevisst.

Dette er et minneverdig jubileum, ved at det er ANSA's 20. representantskapsmøte.

Jeg vil derfor ved dette høvet lykkønske ANSA med det arbeid som er utført i de første 20 år, og uttrykke håpet om flere gode, aktive 20-årsperioder framover.